

Filiala Sibiu în primul an de activitate (1991)

Filiala sudtransilvăneană a Institutului de Tracologie, cu sediul la Sibiu, a luat ființă pe data de 28.11.1990.

La ora actuală filiala numără 47 de membri din Alba Iulia, Braşov, Deva, Hunedoara, Sf. Gheorghe și Sibiu, conducerea ei fiind asigurată de un președinte (prof. dr. Iuliu Paul), un vicepreședinte (dr. Cornel Bucur), un secretar științific (lect. Corvin Lupu) și doi membri (Székely Zolt și Horst Klusch).

Numită etnolog la 1 mai 1991, cu tema de cercetare „Tradiție și contemporaneitate în civilizația pastorală din Mărginimea Sibiului”, Avram Sultana a cercetat colecțiile Bibliotecii ASTRA, ale Bibliotecii Muzeului Brukenthal, fiind peste 78 de titluri. A efectuat, de asemenea, deplasări în com. Săliște, Galeș și Tilișca, în vederea transumaranței și a consecințelor ei, datele culese fiind incluse în comunicarea „Dovezi ale prezenței oierilor mărgineni în Basarabia, Crimeea și Caucaz” — susținută la Chișinău în cadrul seminarului organizat de Universitatea locală între 27—29 noiembrie.

Sultana Avram a participat și la simpozionul de la Caracal cu tema „De la Cavalerul Trac la Călușul Românesc” (23—26 mai), ca și la sesiunile organizate în Sibiu.

O parte a colaboratorilor filialei a luat parte la Colocviul interdisciplinar asupra istoriei civilizației populare românești, organizat de Muzeul civilizației populare din România, condus de vicepreședintele filialei de tracologie dr. Cornel Bucur (Sibiu, 17—28 octombrie 1991).

Timp de o săptămână (între 20—27 octombrie, — a avut loc sesiunea de comunicări prilejuite de aniversarea a 130 de ani de la înființarea ASTREI, la care membrii filialei Institutului de Tracologie au prezentat referate și comunicări.

La Călărași a susținut o comunicare președintele filialei sibiene prof. dr. Iuliu Paul, dr. Ioan Andrișoiu, cercetător științific principal, a desfășurat o bogată activitate de teren (săpături arheologice la Cugir și Sighișoara) și publicistică, (pregătind pentru tipar volumul dedicat civilizației trace a epocii bronzului în sud-vestul Transilvaniei. A prezentat, de asemenea, comunicări pentru simpozionale internaționale de la Szolnok, Călărași și la Conferința națională de arheologie de la Piatra Neamț.

(Avram Sultana)

Participări la reuniuni științifice interne și internaționale

I. Al XII-lea congres internațional de științe pre- și protoistorice. A avut loc la Brătilava între 1—7 septembrie 1991, la lucrările lui participând, alături de 604 specialiști din 35 de țări și cinci reprezentanți ai Institutului Român de Tracologie: prof. M. Petrescu Dimbovița, Florin Medeleț, Ion Némethi, Marius Alexianu, Alexandra Câmșa.

Lucrările congresului s-au desfășurat în 15 secții, cu subsecții și comisii, a 14-a secție fiind afectată arheomuzicologiei.

La secția I (Metodologie), condusă de C. Feck (SUA) și S. Tabaczynski (Polonia), la ale cărei lucrări a participat Marius Alexianu, s-au susținut comunicări din domeniul etnoarheologiei, teoriei arheologice și arheopedologiei. Dintre acestea s-a remarcat în mod deosebit cea privitoare la transformările datorate apei în și în jurul structurilor arheologice, susținută de belgienii K. Fechner și Roger Langhor (Gent). Raportul Comitetului pentru studiul chihlimbarului a fost susținut de C. Feck (SUA), care a solicitat colaborarea specialiștilor români pentru studiul surselor de chihlimbar din România. Marius Alexianu, în comunicarea de caracter etnoarheologic, relativ la explatarea surselor de apă sărată din Moldova din neolitic până în prezent, a subliniat rolul acestora în evoluția și difuziunea comunităților umane din acest spațiu.

În secția a II-a (Metode științifice în arheologie) s-au susținut șapte comunicări de către antropologi din Jugoslavia, Cehoslovacia, Polonia și România. J. Jakab (Nitra) a discutat istoricul cercetărilor din Slovacia; V. Vančata (Praga) a vorbit despre morfologia comparată a unor schelete de vânători paleolitici de la Dolni Vestonice și Sungir din paleoliticul superior; J. Piontek (Poznan) a relatat despre îmbolnăvirea oaselor unor schelete prin ciupercile existente în lemnul mormintelor, despre cazuri de trapanaj în Slovacia și paleoecologia din zona Europei Centrale în paleoliticul superior; iar Alexandra Câmșa a ținut comunicarea privind structura antropologică a geto-dacilor.

La lucrările colocviului 2 al secției a VI-a, cu tema Europa de sud-est, Anatolia și Caucazul în milenii IV—II î.e.n., corespunzător comisiei 23 a UISPP, sub președinția prof. M. Petrescu Dimbovița (Iasi) s-a pus accentul pe probleme privind sud-estul (îndeosebi Bulgaria și România), centrul (Polonia) și chiar nordul Europei (regiunea Mecklenburg-Vorpommern). Se adaugă o comunicare relativă la tehnologia producerii aramei din Levantul sudic, susținută de Y. Goren (Ierusalim). De o atenție aparte s-au bucurat descoperirile culturilor Lengyel din Silezia Superioară, Galatin din Bulgaria (corespunzătoare culturii Sălcuța IV), Baden-Kostolac-Coțofeni în legătură cu ritul funerar al incinerării, Coțofeni din Bulgaria, Cucuteni din Moldova. Au stîrnit interes comunicările relative la sfîrșitul Bronzului vechi din Tracia (în jur de 2.000 î.e.n.); schimbările culturale și social-economice în eneolitic și epoca Bronzului timpuriu în spațiul dintre Vistula Superioară și Nistru (J. Machnik, Cracovia); temele religioase reflectate de plastca antropomorfă Cucuteni-Tripolie (D. Monah, Iași); civilizația Cucuteni în context est și sud-est european (M. Pe-

trescu Dimbovița, Iași). La sfârșitul lucrărilor coloquiului a avut loc ședința comisiei 23 privind relațiile Caucazului cu Anatolia și Europa de sud-est, făcându-se propuneri de teme.

La secția a VII-a au fost prezentate materiale privind zonele Baltice: Poloniei, Ungariei, României și Banatului. Au făcut obiectul unor importante comunicări tumulul de la Velika Gruda din Muntenegru (M. Primas, Zürich), necropola epocii bronzului de la Dúnajváros (M. Nicze, Budapesta), nivelul epocii bronzului de la Mosorin în Bačka, pe malul Tisei (B. Hänsel). Au fost urmărite cu atenție și relatările privind Hallstatt-ul timpuriu, respectiv necropolele Lausitz din sudul Poloniei și necropola plană de incinerare, cu un bogat inventar metalic, de la Augsburg. În această secție și-a prezentat interesanta comunicare asupra aspectului cultural hallstattian de la Remetea Mare, Florin Medeleț.

În secția a VIII-a (Epoca fierului în Europa) a susținut o comunicare asupra raporturilor dintre traci și celți, în lumina descoperirilor arheologice din nord-vestul României, Ioan Némethi. Cele 38 materiale prezentate în secție se referă la Hallstatt și La Tène. O mențiune aparte o merită comunicarea relativă la Europa Centrală la începutul epocii fierului, în care s-au discutat importurile de bronzuri dinspre sud spre Europa Centrală, îndeosebi drumul elihlimbarului (J. Chochorowski, Cracovia) și o alta privitoare la grupul scitic din vestul Podoliei, cu analogii în Transilvania și grupul Ferigele din Oltenia. Pentru epoca La Tène, s-a pus în discuție faza „oppidană” din La Tène D din Franța, Germania, Boemia și Moravia; viața economică și spirituală a celților din Europa Centrală; producția de aur din Boemia celtică, în legătură cu centrele economice și drumurile comerciale (Waldhauser J., Praga); importanța comerțului de lungă distanță pentru dezvoltarea meșteșugărească în La Tène-ul timpuriu (E. Jerem, Budapesta), importurile etrusce spre Europa Centrală, până în Burgenland și Ungaria de vest etc.

În legătură directă cu congresul au fost și excursiile la obiective arheologice și culturale din Slovacia, unele înainte de congres altele după. Cei cinci delegați ai Institutului Român de Tracologie au participat la excursiile din 5 septembrie. M. Petrescu Dimbovița, J. Némethi, Fl. Medeleț, Al. Coșea au parcurs ruta Dolne Janiki (regiune bogată în morminte tumulare din Bronzul târziu și Hallstatt ai culturilor Čaka și Kalenderberg), Bošaca—Zemianka—Podhradie (fortificație din Bronzul târziu până în Hallstatt-ul B 1, cu două faze și diferite tehnici de construcție, din piatră și lemn), Smilenice (așezare fortificată din Hallstatt, pe locul Molpir datând la sfârșitul secolului al VII-lea și începutul secolului al VI-lea, important centru economic și administrativ, distrus probabil de sciți), Oekov (mormint tumular cu cameră din Hallstatt C, rezervație arheologică) și Trnava (Muzeul Slovaciei de vest, într-o clădire din secolul al XVII-lea de pe locul fostei mănăstiri a Ordinului Sfintei Clara din secolul al XIII-lea, conținând interesante colecții istorice, arheologice, etnografice și din domeniul istoriei naturale). Al cincilea membru al delegației (M. Alexianu) a parcurs ruta Stupava (stațiune romană din secolul al II-lea, situată la 22 km de Carnuntum), Dubravka (așezare civilă romană din secolul al III-lea), Devin (așezare romană din sec. II—IV, incorporată în sistemul de apărare dunărean al limes-ului, în care s-au efectuat cercetări complexe: arheologie geoelectrice, magnetometrice, radiometrice, gravimetrice, prin radar) și Rusovce (așezare militară romană din sec. III corespunzând anticiei Gerulața, cu mai multe faze de construcție reflectând dezvoltarea istorică a limes-ului roman).

În timpul congresului s-au vizitat bogate colecții arheologice și numismatice din Hrad, ale Muzeului Național Slovac (expoziția descoperirilor din mormintele Bronzului târziu și Hallstattului din Slovacia), Muzeul Arheologic Slovac (expoziția „Germanii în Slovacia”) și Muzeul Castelului Devin (expoziția „Celții la Dunărea mijlocie”).

În zilele de 1 și 6 septembrie, M. Petrescu Dimbovița a participat la ședințele Consiliului Permanent conduse de J. Nenquin, secretarul general al UISPP, la care s-au prezentat și votat rapoartele secretarului general asupra reuniunii Consiliului Permanent de la Dublin și ale responsabililor diferitelor comitete speciale prezente la Congres. În legătură cu „Inventaria Archaeologica”, noua conducere a fost încredințată prof. H. Thrane din Danemarca iar pentru România urmează să se ocupe cu activitățile de coordonare I. H. Crișan, membru al Consiliului Permanent.

Cel de al XIII-lea Congres Internațional de Științe Preistorice și Protoistorice își va desfășura lucrările la Forlì, lângă Bologna, în Italia.

Consiliul Permanent a atras atenția autorităților din diferite țări asupra pericolelor ce amenință din ce în ce mai mult patrimoniul cultural. S-a recomandat ca până la elaborarea unor noi legislații pentru protecția patrimoniului cultural, să fie acordată atenția cuvenită cercetărilor arheologice. Potrivit legislației în vigoare, ar trebui să se intervină cu fonduri, de la prospecțiuni până la publicare, din partea beneficiarilor de investiții care, prin lucrările declanșate, afectează monumentele arheologice.

(Mircea Petrescu Dimbovița)

II. *Simpozionul internațional „Geneza devenirii sociale și culturale în timpurile străvechi”. Sankt-Petersburg, Rusia, 25 nov. — 5 dec. 1991.*

La invitația prof. dr. V. M. Masson directorul Institutului de Istorie a Culturii Materiale, precum și urmare a Protocolului de colaborare încheiat de acest for științific cu Institutul Român de Tracologie ca reprezentant al partenerului român la simpozionul organizat cu prilejul reînnoșării tradiției de centru de cercetare independent în Sankt-Petersburg, a participat Cristian Schuster. Manifestarea desfășurată în ultima parte a lunii noiembrie și începutul lui decembrie a reunit specialiști din domeniul arheologiei, lingvisticii, etnologiei din Comunitatea Statelor Independente (Rusia, Ucraina, Lituania, Moldova, Tadjikistan), Finlanda, Polonia, Marea Britanie, S.U.A. și România.

În ziua deschiderii lucrărilor au fost rostite cuvintele de apreciere privind activitatea institutului de pe malurile Nevei, de-a lungul existenței sale, perspectivele din viitorul apropiat, precum și modalitățile de colaborare cu instituții similare din alte țări, de V. M. Masson și de conducătorii delegațiilor străine. Delegatul român a subliniat, între altele, bunele relații stabilite între Institutul Român de Tra-

ecologie și Institutul de Istorie a Culturii Materiale din Sankt-Petersburg, premise ale unor activități științifice (arheologie, lingvistică etc.) rodnice, concretizate în șantiere arheologice comune în Rusia, România (și Basarabia) sau țări, schimb de specialiști, editarea unor lucrări de specialitate etc.

Referatele prezentate în cadrul simpozionului de V. M. Masson, Yu. E. Berezkin, V. A. Alekshin, G. N. Kurochin, V. S. Bochkarev, P. V. Shuvalov și alții au permis cunoașterea ultimelor cercetări din domeniile respective, inițiate de specialiștii din Sankt-Petersburg. Deosebit de interesante pentru spațiile avute în vedere de arheologii români au fost prelegerile dr. V. S. Bochkarev (Volga-Ural, centru de geneză a bronzului târziu), Yu. A. Vinogradov și K. K. Marchenko (Problema interrelațiilor grecilor cu barbarii în nordul Mării Negre) și P. V. Shuvalov (Societatea slavonică în Danubia 469--604 A.D.).

În discuțiile care au urmat cuvântului lui V. S. Bochkarev, alături de autorul cărții noi, am relevat legăturile existente între regiunea geografică Ural-Volga și zonele de est și sud-est ale României. Complexul cultural (referitor la această titulatură părerile au fost împărțite) Sabatinovka-Noua-Coslogeni a căpătat în urma săpăturilor din ultimii ani și a reinterpretării vechilor materiale, noi dimensiuni. Relațiile acestor culturi, printre altele și cu cultura Tei din Muntenia, trebuie reexaminată; apariția unui vas Tei V în Ucraina, oferă prilejul unor reevaluări. V. S. Bochkarev a subliniat importanța simpozionului privind aceste aspecte, ținut în octombrie 1991 la Călărași, insistând asupra contribuției științifice și organizatorice deosebite a Muzeului Dunării de Jos și Institutului Român de Tracologie.

(Cristian Schuster)

III. Simpozionul „Cercetări arheologice privind populațiile bronzului târziu. Complexul cultural Noua-Sabatinovka-Coslogeni. Călărași. 15—19 octombrie 1991.

Lucrările dedicate complexului cultural Noua-Sabatinovka-Coslogeni s-au desfășurat succesiv la Călărași, Silistra (Bulgaria), Slobozia, Brăila și Galați, abordate în contextul stadiului actual înregistrat de cercetările arheologice privind populațiile Bronzului târziu și final din zonele estice ale Europei.

Inițiat în urma unei benefice colaborări între Institutul Român de Tracologie și Muzeul Dunării de Jos, colocalizat a fost găzduit de instituții muzeale din sud-estul României și Muzeul de istorie din Silistra. Această modalitate organizatorică a asigurat participanților un cadru lucrativ eficient, cu un program dens.

Alături de alte facilități mediatice specifice (un reușit program bilingv, afișe, publicații și periodice științifice ale muzeelor) celor prezenți li s-a înmănat lucrarea regretatului cercetător ieșean A. C. Florescu (*Repertoriul culturii Noua-Coslogeni din România*). Îngrijită de M. Florescu și tipărită de către Muzeul Dunării de Jos și Institutul Român de Tracologie, lucrarea reprezintă al 11-lea volum al periodicului *Cultură și civilizație la Dunărea de Jos al Muzeului din Călărași*, cit și primul volum al noii serii *Bibliotheca Thracologica* editată de Institut.

Colocviul s-a bucurat de o numeroasă participare internă și internațională, fiind prezenți majoritatea specialiștilor cu cercetări și preocupări circumscrise domeniului abordat, din România, R. Moldova, Ucraina, Rusia și Bulgaria. Au participat cercetători și muzeografi din București, Iași, Cluj, Botoșani, Brăila, Călărași, Constanța, Galați, Piatra Neamț, Oltenița, Sf. Gheorghe, Slobozia, Bacău, Chișinău, Kiev, Odessa, Sankt Petersburg, Silistra, Sofia. În afara colaboratorilor externi, Institutul Român de Tracologie a fost reprezentat de marea majoritate a specialiștilor săi preocupați de cercetarea epocii bronzului și prima epocă a fierului.

Prima zi a lucrărilor a fost dedicată comunicărilor și discuțiilor referitoare la cultura Noua în contextul descoperirilor integrate complexului Noua-Sabatinovka. Au prezentat comunicări: M. Petrescu Dimbovița, S. Morintz, V. Căvruc, G. I. Smirnova, P. Bolohan, Gh. Dumitroaia, L. Dascălu, Zs. Sékely, M. Florescu, I. Andrișoiu și V. Vasilev, E. V. Iarovoii, A. I. Cikov, S. P. Segeda, O. Levițchi și E. Sava, M. Wietenberger, referindu-se la cele mai recente descoperiri Noua din spațiul carpat-nistriean, enunțând interpretări noi la evoluția de ansamblu a acestei culturi, a complexului de tip Noua-Sabatinovka. S-a constatat că este încă dificil de stabilit cu precizie care este originea acestor manifestări culturale. Succesiunea fazelor Noua I—II a fost confirmată prin noi observații stratigrafice, la fel ca și unitatea complexului Noua-Sabatinovka. Chiar dacă pentru începutul acestuia au fost divergențe, pe baza succesiunii (măcar parțiale) Wietenberg IV — Noua din Transilvania, precum și a legăturilor existente între unele descoperiri din Moldova și zonele egene, persistența culturii Noua pînă în faza IIa (A₁) a cronologiei central-europene a constituit o idee general acceptată de participanți.

Cea de a doua zi a colocviului, în care lucrările s-au desfășurat tot la Călărași, a fost axată pe prezentarea principalelor monumente arheologice și dezbateră problemelor culturii Sabatinovka, a legăturilor acesteia cu manifestările culturale învecinate, în special cele de tip Srubnaia și Belozerka. Comunicările prezentate de V. A. Romasko, V. N. Gorbov, S. S. Berezanskaia, V. N. Kliusințev, I. V. Kobal, V. Kluciko, I. A. Silov, I. A. Chernienko, S. Agulnikov, I. N. Sarafutdinova au reușit să creeze o imagine de ansamblu precisă în legătură cu vestigiile și componentele culturale ale acesteia.

După vernisarea expoziției intitulată „Populațiile Bronzului târziu din centrul și sud-estul Cîmpiei Române”, partea a doua a aceleiași zile a fost dedicată culturii Coslogeni, cea care a generat o serie de discuții contradictorii, mai ales în urma publicării cercetărilor recente de la Grădiștea Coslogeni. Comunicările prezentate de: M. Munteanu, Cristian Schuster, T. Papisima, D. Șerbănescu, M. Neagu și D. B. Nambu, V. P. Vanciugov, C. Crăciun, V. Căvruc, I. T. Cerneakov, A. László au evidențiat unele aspecte majore ale acestei culturi (periodizare și cronologie) ce rămân încă discutabile, precum și existența unor noi posibilități de abordare a cronologiei prin corelare cu cea a spațiului egcean (propusă de Furumark și confirmată prin săpăturile de la Kastanas, Grecia).

În ziua a treia s-au vizitat muzeul din Silistra și șantierul de la Grădiștea Coslogeni.

În ziua a patra, participanții s-au deplasat la Slobozia și Brăila. La Slobozia, după prezentarea comunicărilor susținute de A. Păunescu—E. Rentea, N. Cenovici—Gh. Matei—V. Nițulescu, M. Domaradzki a fost vernisată expoziția „Populația Ccslogeni pe teritoriul județului Ialemița”. La Brăila s-au auzit comunicările susținute de V. Sirbu, N. Harțușe și a fost vizitată expoziția „Epoca bronzului în sud-estul Munteniei”.

Ultima oprire a participanților la colocviu a fost în Galați unde li s-a prezentat expoziția „Cultura Noua pe teritoriul României”. Tot la Galați s-au evidențiat cele mai importante concluzii ale dezbaterilor, exprimându-se aprecierea unanimă a utilității unor asemenea întâlniri.

(Marian Gumă)

IV. Simpozionul Internațional „Bronze Age in South-East Europe between 1900 and 1200 B.C.”, 23—27 septembrie 1991, Szolnok, Ungaria. Manifestarea internațională amintită în titlu a reunit circa 35 specialiști din Germania, Franța, Finlanda, Anglia, Ceho-Slovacia, Jugoslavia, Polonia, România și țara gazdă. Dintre cei opt participanți din România, patru au reprezentat nemijlocit Institutul Român de Tracologie — dr. János Némethi, dr. Ioan Andrișoiu, Petru Rogozca și Cristian Schuster, iar ceilalți au fost recomandați de conducerea institutului. Lucrările prezentate, „Bronzul timpuriu în nord-vestul României. Faza Sanislău” (în lb. germană; autori Petre Roman și János Némethi), „Epoca bronzului în sud-vestul Transilvaniei” (în lb. franceză; autor Ioan Andrișoiu), „Considerații preliminare privind noul grup cultural bănățean Balla Sărată” (în lb. engleză; autor Petru Rogozca) și „Faza a II-a a culturii Glina în lumina recentelor descoperiri” (în lb. germană; autor Cristian Schuster) au acoperit, împreună cu referatele celorlalți colegi români — Horia Ciugudean, Zsolt Székely, Mihai Rotea (toți doctoranzi ai Institutului Român de Tracologie) și Mihai Wietenberger — aproape întreaga problematică, ne referim la aria geografică și la cronologie, a epocii bronzului în România.

Referatele și comunicările participanților au cuprins cele mai importante probleme ale epocii bronzului din sud-estul Europei bazate pe rezultatele cercetărilor din ultimul deceniu: cronologia epocii bronzului; epoca bronzului timpuriu; evoluția culturilor arheologice din epoca bronzului; legăturile etno-culturale cu Peninsula Balcanică și cu Anatolia; importuri și influențe din lumea egeică; diferite rituri de înmormintare; aspecte ale metalurgiei epocii bronzului etc.

În centrul atenției specialiștilor a stat evoluția epocii bronzului din Bazinul carpato-danubian, cultura „tellurilor” din valea Tisei, Bereteului și valea Eriului. În legătură cu această problemă au fost prezentate mai multe comunicări ale colegilor maghiari privind cercetările de la Tószeg, Nagyrév, Török-szentmiklós, Türkeve, Brettyóújfalú, Százhalombatta.

Zăbovînd sintetic asupra conținutului de informații și idei expuse în luările de cuvînt ale cercetătorilor de la institutul nostru trebuie relevat faptul că aspectele sesizate de P. Roman și J. Némethi în săpăturile de la Carei-Bobald, Pișcolt, Sanislău etc. au permis reconsiderarea noțiunii de Otomani I și afirmarea existenței unei faze noi — Sanislău, care precede Otomani-ul clasic. Discuțiile care au urmat după prezentarea punctului de vedere enunțat, adăugîndu-se și celor rezultate după prelegerile colegilor maghiari — dr. M. Sz. Máthe, dr. I. Szathmari, dr. J. Tarnoki, dr. M. Csanyi — au dus la concluzia, susținută și de specialiștii ceho-slovaci și polonezi, că este momentul ca în viitorul apropiat (probabil în 1993 în Ceho-Slovacia) să se țină un simpozion special care să aibă ca punct central problematica culturii Otomani.

Definierea noului grup cultural Balla Sărată din Banat, atât prin ineditul său, cit și prin implicațiile pe care le are, a suscitat interesul arheologilor din Jugoslavia, aceștia, așa cum s-a afirmat, avînd posibilitatea de a atribui o serie de descoperiri din țara lor noii culturi.

Luarea de poziție a dl. Andrișoiu a permis o clarificare parțială a imaginii bronzului din părțile SV ale Transilvaniei, umplîndu-se o parte a golului ce există în cercetarea privind această epocă în zona respectivă.

Sesizată cu peste un deceniu în urmă, faza a III-a a culturii Glina, capătă prin cercetările din ultimii ani din centrul Munteniei noi clarificări, putîndu-se stabili din cînsunile spațiale și temporale ale acestui fenomen.

Cu ocazia simpozionului colegii maghiari au organizat la Szolnok o impozantă expoziție arheologică intitulată „Secole transformate în movile — Cultura tellurilor din epoca bronzului în centrul Bazinului carpato-danubian”. Expoziția este introdusă de un tabel cronologic sinoptic privind evoluția culturilor „tell-urilor” în valea Tisei și Bereteului. În centrul expoziției a fost reconstituit simbolic un „tell” cu fazele sale evolutive. În continuare au fost prezentate cele mai importante situri (telluri) cercetate, grupe în culturii arheologice. Un capitol deosebit de interesant constituit (în strînsă legătură cu așezările) prezentarea ritului și ritualului de înmormintare a principalelor culturi arheologice din epoca bronzului din valea Tisei. Pe lângă un număr impresionant de exponate autentice (reconstituiri de locuințe, mormînte de diferite tipuri) scoatem în evidență materialul auxiliar expozițional (grafica), care pune în valoare exponatele arheologice. Expoziția a fost realizată la un nivel înalt de muzografic europeană.

Participanții au avut ocazia să viziteze cîteva situri (tell-uri) aflate în curs de cercetare. Au fost organizate excursii la Nagyrév-Zsidóhalom; Türkeve-Terehalom; Török-szentmiklós-Terehalom; Tószeg-Laposhalom.

(Ioan Némethi)

V. *Colocviu interdisciplinar: „De la Cavalerul Trac la Călușul Românesc”*, Caracal, 23–24 mai 1991.

Colocviul interdisciplinar „De la Cavalerul Trac la Călușul Românesc”, organizat la inițiativa Institutului Național de Tracologie și Centrului de Conservare și Vatorificare a Tradiției și Creației Populare, a reunit la Caracal, în zilele de 23–24 mai 1991, cercetători arheologi, lingviști, etnologi, coreologi, etnomuzicologi interesați de geneza, evoluția și semnificația Călușului românesc. Colocviul a deschis Concursul interjudețean „Călușul Românesc”, Ediția XXII-a (Caracal, 23–26 mai 1991) finanțat de Ministerul Învățământului și Științei și Ministerul Culturii.

În prima zi a Colocviului s-a efectuat o cercetare de teren în satele Crăciunei și Vilcele din județul Olt unde au fost vizionate două cete autentice de călușari.

În a doua zi a Colocviului, după vizionarea filmului documentar, „Călușul din Birca”, realizat de prof. Mihai Pop în anul 1958, Ion Ghinoiu a sistematizat și sintetizat informațiile înregistrate în peste 50 de sate de pe întreg spațiul românesc pe următoarele probleme: ceata călușarilor (numărul, vârsta și alegerea călușarilor, vătăfului și mutului); piesele de îmbrăcăminte și recuzita rituală a călușarilor (steagul și ciocul Călușului, masca mutului etc.); „*Legatul Călușului*” (nume, dată, loc, acte rituale); jocul (pornirea Călușului, dansurile călușărești, doborârea călușarilor, vindecarea bolnavilor, vrăjirea drobului de sare, a linei, și semințelor, alte acte rituale); *relațiile cetei de călușari cu biserica și obștea satească; substitule ale divinității cabaline* (mutul, vătăful, steagul și ciocul Călușului); *spargerea sau înmormintarea Călușului* (nume, loc, dată, acte rituale) și alte probleme.

Expunerea a fost urmată de ample și interesante discuții științifice la care au participat din partea Institutului Național de Tracologie, următorii cercetători: Petre Roman, Saviana Diamandi, Alexandra Comșa, Cristian Schuster, Sultana Avram.

Participanții la Colocviul interdisciplinar „De la Cavalerul Trac la Călușul Românesc” au ajuns la concluzia că elementele structurale ale Călușului au vechime ancestrală, foarte probabil preistorică, vădit preromană. Aria de răspândire a Călușului coincide, în bună măsură, cu teritoriile locuite de traci în Europa, sugerând originea tracă a obiceiului și jocului de călușari.

(Ion Ghinoiu)

VI. *Simpozionul „Istoria și arheologia Dunării de Jos”, Reni, 2–5 noiembrie, 1991.*

Simpozionul a fost organizat de muzeul din Reni (director Valeriu Cojocaru), la lucrările lui fiind invitați cercetători, cadre didactice și muzeografi din România, R. Moldova, Ucraina și Rusia. Au putut participa și doi membri ai Institutului: Marius Alexianu și Alexandra Comșa. Din păcate, desfășurarea normală a lucrărilor simpozionului a fost împiedicată de refuzul autorităților vamale ucrainene de a permite celor 25 arheologi români, invitați la reuniune, să pătrundă pe teritoriul Basarabiei, aflat sub administrația lor. Cei prezenți au vizitat stațiunea arheologică Orlovka (cu vestigii geto-dace suprapuse de o așezare militară romană, importantă pentru procesul de romanizare de la Dunărea de Jos), distrusă în zona sa centrală, în proporție de 80%, de o carieră, în funcție, care extrage argilă și piatră.

(M. Alexianu, Al. Comșa)

VII. *Seminarul „Procese etno-culturale și etno-sociale la finele mileniului I î.e.n. — prima jumătate a mileniului I e.n. în sud-vestul URSS și teritoriile limitrofe”, Chișinău, 27–30 noiembrie.*

Organizat de Universitatea de stat din Chișinău, în colaborare cu Universitatea „M. V. Lomonosov” din Moscova, Universitatea „I. Franko” din Lvov și Universitatea din Ujgorod, seminarul a dezbătut, în cele două secții, probleme teoretice și metodologice privitoare la procesele etno-culturale prin folosirea documentelor arheologice (referat I. T. Niculiță — Chișinău, discuții A. Perjaru — Chișinău, I. Lisovoi — Lvov, G. Vellas — Atena); istorie și arheologie geto-dacă (S. Gavrilă — Tulcea, S. Teodor — Iași, V. Sirbu — Brăila, V. Kotigoroško — Ujgorod, Fl. Preda — București, V. Căpitanu — Bacău, V. Ursachi — Roman și I. T. Niculiță); prezența elementelor autohtone dovedită prin documente epigrafice (V. Bernea — Chișinău, O. Bounegru — Iași); cercetarea monumentelor de tip Sântana de Mureș—Cerneahov (C. Preda — București, A. Gudkova — Odeșă); realitățile arheologice și etno-culturale din sec. VI—IX (Ion Mitrea — Bacău, Gh. Postică — Chișinău). Mihai Sâmpetru (Institutul Român de Tracologie) a prezentat o interesantă comunicare despre „Uzi și găgăuzi” iar Avram Sultana (filiala Sibiu a Institutului) a relatat despre „Dovezi ale prezenței oierilor mărgineni în Basarabia, Crimeea și Caucaz”. Institutul a mai fost reprezentat la Chișinău și de M. Gumă (filiala Timișoara) și Gheorghe Popilian (filiala Craiova). O interesantă și utilă excursie științifică a fost programată la Cetatea Albă unde s-a vizitat cetatea și muzeul.

(Tudor Arnăutu, Sultana Avrom, M. Sâmpetru)

